

**ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
В.І. ВЕРНАДСЬКОГО**

**Навчально-науковий гуманітарний інститут
Кафедра психології, філософії та суспільних наук**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор навчально-наукового
гуманітарного інституту

Сергій ГУБАРЄВ

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПОЛІТИЧНА ПСИХОЛОГІЯ**

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

(шифр та найменування галузі знань)

спеціальність 053 Психологія

(шифр та найменування спеціальності)

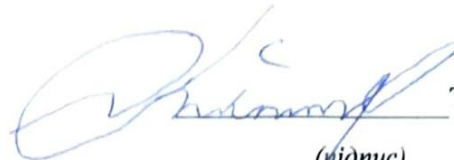
освітньо-професійна програма Психологія

(назва однієї або декількох)

форма(и) навчання денна та заочна

КИЇВ 2024

РОЗРОБНИК си­ла­бу­су (кан­ди­дат фі­ло­со­фсь­ких на­ук, до­цент ка­фе­дри
пси­хо­ло­гії, фі­ло­со­фії та су­спіль­них на­ук)

Тарас ТИМОШЕНКО
(підпис)

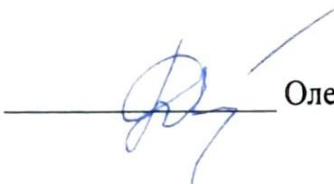
Роз­гля­ну­то та схва­ле­но на за­сідан­ні ка­фе­дри пси­хо­ло­гії, фі­ло­со­фії та
су­спіль­них на­ук

Про­то­кол № 19 від 13.06.2024

За­ві­ду­вач ка­фе­дри
Лариса ТАРАСЮК
(підпис)

Гарант освітньо-професійної програми 053 Психологія

(кан­ди­дат пси­хо­ло­гіч­них на­ук, до­цент ка­фе­дри пси­хо­ло­гії, фі­ло­со­фії та
су­спіль­них на­ук)

Олена ДУБЧАК

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну	
1. Назва навчальної дисципліни, код в ОПП	Політична психологія, ВК
2. Статус навчальної дисципліни	Вибірковий компонент
3. Рік навчання, семестр у якому викладається дисципліна	4й рік навчання, 7 семестр
4. Обсяг навчальної дисципліни (кількість кредитів, загальна кількість годин (аудиторних за видами занять, самостійної роботи здобувача вищої освіти)	4 кредити ЄКТС (120 год), з них: 16 год аудиторного навантаження (8 год лекційних, 8 год семінарських занять).
5. Вид підсумкового (семестрового) контролю	залік
6. Інформація про консультації	За запитом здобувача вищої освіти в онлайн форматі
7. Мова викладання	українська
8. Прізвище, ім'я, по батькові викладача (науковий ступінь, вчене звання, посада)	Тимошенко Тарас Сергійович (кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри психології, філософії та суспільних наук)
9. Контактна інформація викладача	tymoshenko.taras@tnu.edu.ua
10. Посилання на силабус на вебсайті Університету	
2. Опис навчальної дисципліни	
Анотація дисципліни	У фокусі цієї дисципліни лежать комплексні взаємозв'язки між політикою та психологією, а саме вплив емоційної, вольової, перцептивної та інших психологічних характеристик людини на її політичну поведінку, а також зворотний вплив політичних акторів та інститутів на політичну соціалізацію та формування політичної свідомості громадян.
Мета, завдання та цілі вивчення дисципліни	Мета вивчення дисципліни: формування у здобувачів вищої освіти системи знань про політичну психологію як науку, що вивчає психологічні закономірності політичних процесів; засвоєння здобувачами вищої освіти

	<p>основних теоретичних підходів до вивчення психологічних явищ та процесів, що супроводжують політичну діяльність, роз'яснення явищ політичної свідомості та політичної самосвідомості, одержання теоретичних основ для складення уявлень про свою власну політичну свідомість, самосвідомість та ідентичність; виховання моральних рис особистості політолога.</p> <p>Основними завданнями вивчення дисципліни є:</p> <ul style="list-style-type: none"> • розкрити основні історико-еволюційні аспекти становлення політичної психології як науки та базових категорій політичної психології; • описати методологічні принципи та методи політико-психологічних досліджень; • схарактеризувати психологічні особливості різних політичних режимів, специфічні особливості політичної діяльності та психологічного змісту влади; • проаналізувати особливості політичних уподобань різних соціальних груп і об'єднань, загальних рис політичної психології суспільства; • розкрити ролі соціальних груп в політиці (політичних партій, рухів, громадських політичних організацій), політичного впливу на масову свідомість та масову поведінку; • описати сутність та чинники політичної соціалізації особистості; формувати у здобувачів вищої освіти політичну свідомість.
<p>Формат проведення дисципліни</p>	<p>Під час навчання використовуються наступні форми та методи: презентації, бесіди і дискусії, індивідуальні науково-дослідні завдання.</p>

	<p>Віртуальне навчальне середовище, яке використовуватиметься у разі роботи в дистанційному режимі - Google Classroom.</p> <p>У дистанційному режимі лекції / практичні заняття будуть проведені за допомогою програм електронної комунікації Google Meet.</p> <p>Поточна комунікація з викладачем здійснюється через Classroom та корпоративну пошту.</p>
--	--

1. Тематика та зміст навчальної дисципліни.

Номер та назва розділу, теми, перелік основних питань	Вид навчального заняття	Форми і методи контролю знань	Кількість годин
<p>Тема 1. Предмет, завдання та основні поняття і категорії політичної психології. Розкрити б'єкт та предмет політичної психології. Основні категорії аналізу політичної психології та основні підходи до розуміння феномену політики. Визначити роль і місце політичної психології в системі психологічного знання. Політична психологія в історичному аспекті. Окреслити цілі і завдання сучасної політичної психології, а також перспективи політичної психології. Ознайомити з політичною свідомістю та взаємозв'язком психологічного та політичного в соціальній сфері. Розглянути політику крізь призму психології та окреслити проблему психологічної інтерпретації політико-ідеологічних феноменів. Зрозуміти основні методи дослідження політичної психології.</p>	лекція	Поточний; усний метод (співбесіда)	2
	семінарське заняття	Поточний; презентація доповідей; індивідуальне опитування; виконання письмових завдань	2
<p>Тема 2. Політична культура та політична психологія особистості. Ознайомити з психологічним визначенням політичної культури. Окреслити основні елементи політичної культури її типи. Зрозуміти соціально-психологічне сприйняття громадянської свідомості та самосвідомості особистості, а також механізми й</p>	лекція	Поточний; усний метод (співбесіда)	2
	семінарське заняття	Поточний; презентація доповідей; індивідуальне опитування; виконання письмових завдань	2

<p>методи формування сучасної політичної культури суспільства. Ознайомити із політичною соціалізацією та політичною позицією громадянина. Визначити політичну свідомість та політичну поведінку як основні категорії політичної психології. Окреслити проблему політичної поведінки в психології</p>			
<p>Тема 3. Психологічні характеристики політичної діяльності. Розкрити сутність психології політичної діяльності., а також визначити її структуру,. стиль та основні психологічні аспекти і категорії політичного впливу. Розглянути соціально-психологічні механізми та методи політико ідеологічного впливу й його основні методи. Визначити соціально-психологічні аспекти міжгрупових взаємин в суспільстві., а також птнічні та релігійні конфронтації в сучасного суспільства та моделі міжгрупової взаємодії в суспільстві.</p>	лекція	Поточний; усний метод (співбесіда)	4
	семінарськ е заняття	Поточний; презентація доповідей; інд.опитуванн я; виконання письмових завдань	4
<p>Тема 4. Методи психологічного втручання у політику та психологія управління натовпом. Визначити поєднання психологічного та ідеологічного аспектів в політичній сфері. З'ясувати загальну характеристику політичної свідомості на шляху від тоталітаризму до демократії. Окреслити рроблему політичної поведінки в психології та проблему свідомого й несвідомого в політиці та ідеології. Розкрити поняття масова політична свідомість як</p>	лекція	Поточний; усний метод (співбесіда)	2
	семінарськ е заняття	Поточний; презентація доповідей; інд.опитуванн я; виконання письмових завдань	2

<p>соціально-психологічний феномен. Колективне несвідоме у політиці.</p> <p>Розкрити психологічні методи впливу на аудиторію та основні психологічні аспекти категорії політичного впливу. Дослідити соціально-психологічні механізми та методи політико-ідеологічного впливу. Визначити основні методи політичного впливу, поведінку натовпу та психологічні закономірності використання психотехнологій у виборному процесі. Розкрити види психотехнологій, політичний маркетинг, електоральну інженерію, а також етичні проблеми залучення психотехнологій.</p>			
--	--	--	--

3. Організація самостійної роботи студентів

3.1. Підготовка до семінарських занять. Завдання з навчальної дисципліни «Політична психологія» розробляються викладачем і передбачають тематичний перелік теоретичних та практичних завдань до кожного заняття, перевірку мультимедійних презентацій матеріалу доповідей, використання методичного матеріалу до дослідження когнітивних стилів особистості.

3.2. Матеріали для самоконтролю та самостійної підготовки.

Самостійна робота студентів (СРС) передбачає оволодіння студентом навчальним матеріалом передбаченим тематичним планом дисципліни, самостійне опрацювання тем навчальної дисципліни у час, вільний від обов'язкових навчальних занять, а також передбачає підготовку до усіх видів контролю. Навчальний матеріал дисципліни передбачений робочим навчальним планом для засвоєння студентом у процесі самостійної роботи вноситься в перелік питань підсумкового контролю який опрацьовувався при проведенні аудиторних занять. Теми доповідей для СРС:

Тематика доповідей, рефератів для виступів студентів:

1. Історія та сучасність політичної психології.
2. Психологічні складові політичної психології.
3. Основні напрямки розвитку політичної психології.
4. Роль психології у політичній діяльності
5. Політична свідомість особистості.
6. Психологічні аспекти політичної культури.
7. Основні елементи політичної культури.
8. Політична свідомість та політична поведінка.
9. Роль особистості у політиці.
10. Психологія політичної діяльності.
11. Психологічні аспекти політичного впливу.
12. Психологія малих груп у політиці.
13. Формування політичних поглядів особистості.
14. Психологія політичного вибору громадян.
15. Основні психологічні типи політичних лідерів.
16. Психологія політичного іміджмейкінгу.
17. Психологічні аспекти масової політичної свідомості.
18. Психологія поведінки у політичній діяльності.
19. Психологічні методи впливу.
20. Політичний маркетинг та психотехнології.
21. Психологічний феномен лідера.
22. Психологічні типи лідерів та вождів.

3.3. Індивідуальні завдання.

Індивідуальні завдання з дисципліни «Політична психологія»: реферати, доповіді, есе та інші види індивідуальних завдань, запропонованих викладачем, сприяють більш поглибленому вивченню студентом теоретичного матеріалу, формуванню вмінь використання знань для вирішення відповідних практичних завдань.

Індивідуальні завдання (ІЗ) з дисципліни «Політична психологія психологія» виконуються студентами самостійно із забезпеченням необхідних консультацій з окремих питань з боку викладача на основі вільного вибору теми завдання. ІЗ охоплює усі основні теми дисципліни.

При виконанні та оформленні ІЗ студент може використати комп'ютерну техніку, інформацію з Інтернету, статистичний, довідковий та інші необхідні матеріали.

4. Технічне та програмне забезпечення (обладнання).

Кожному здобувачу потрібно доєднатися до навчального середовища Google Classroom, оскільки там розміщуються навчальні матеріали, проводиться тестування, ведеться журнал оцінювання навчальних досягнень, є можливість для листування з викладачем.

У режимі дистанційного навчання - вивчення курсу додатково передбачає приєднання кожного здобувача вищої освіти до програми Google Meet (для занять у режимі відеоконференцій). У цьому випадку здобувач має самостійно потурбуватися про якість доступу до інтернету. Для роботи в дистанційному форматі потрібні ноутбук / персональний комп'ютер / мобільний пристрій (телефон, планшет) з підключенням до Інтернет для:

- комунікації та опитувань,
- виконання домашніх завдань,
- виконання завдань самостійної роботи,
- проходження тестування (поточний, підсумковий контроль) тощо.

7. Політика дисципліни.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання завдань відбувається за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності. Списування під час контрольних робіт заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн-тестування та підготовки практичних завдань під час заняття.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватися в онлайн/змішаній формах за погодженням із керівником курсу.

8. Система оцінювання та вимоги.

Здобувач допускається до складання заліку з дисципліни, якщо ним повністю виконані всі види робіт, передбачені робочим навчальним планом та програмою навчальної дисципліни.

Залік - це форма підсумкового (семестрового) контролю, яка передбачає оцінювання засвоєння здобувачами навчального матеріалу на підставі поточного контролю результатів виконання ним певних видів робіт (на практичних, семінарських і лабораторних, індивідуальних заняттях), так і результатів виконання самостійних завдань.

Засвоєння матеріалу оцінюється за 100-бальною шкалою, шкалою ЄКТС та національною шкалою.

Оцінювання результатів поточної роботи (завдань, що виконуються на семінарських заняттях, результати самостійної роботи здобувачів) проводити за критеріями:

- 0% завдання не виконано;
- 40% - завдання виконано частково або невчасно, а відповідь містить суттєві помилки методичного характеру,
- 60% завдання виконано повністю, але невчасно, а відповідь містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці;
- 80% - завдання виконано повністю і вчасно, проте відповідь містить окремі несуттєві недоліки (розмірності, висновки, оформлення тощо);
- 100% завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

Розподіл балів за видами діяльності:

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	кількість одиниць	максимальна кількість балів	Форма контролю
Робота на семінарському занятті	10	4	40	Залік
Виконання завдань для самостійної роботи	15	4	60	
Разом			100	
Розрахунок балу за залік :60+40 = 100				

Значення оцінки

Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за стобальною шкалою	Оцінка за національною шкалою	Значення оцінки
A	90-100	«зараховано»	Відмінно-відмінний рівень знань (умінь) В межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	80-89		Дуже добре -рівень знань достатньо високий (умінь) В межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-79		Добре - в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74		Задовільно -посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68		Достатньо мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	30-59	«не зараховано»	Незадовільно - потрібно додатково працювати для отримання позитивної оцінки
F	1-29		Незадовільно - необхідна серйозна подальша робота вивченням курсу з повторним

9. Рекомендовані джерела інформації:

Рекомендовані джерела інформації до теми (основна література; допоміжна література; інформаційні ресурси в мережі Інтернет)

Основна література

1. Головатий М.Ф. Політична психологія: підруч. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 400 с.
2. Дилігенский Г.Г. Соціально-політична психологія. Київ: Освіта, 2016. 352с.
3. Козирев М.П. Політична психологія: навч. посіб. Львів. держ. ун-т внутр. справ. Львів: Львів ДУВС, 2018. 647 с.
4. Лозинський О.М. Політична психологія: навч. посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2011. 228с.
5. Москаленко В.В. Психологія соціального впливу. Київ, 2007. 448 с.
6. Москаленко В.В. Соціальна психологія: Підручник. Київ: Центр навчальної літератури, 2005. 624 с.
7. Пірен М.І. Основи політичної психології: Навчальний посібник. Київ: Міленіум, 2003. 418с.. Умань : ВПЦ «Візаві», 2016. 104 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Головатий М. Ф. Політична психологія: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. URL: http://www.maup-sevastopol.narod.ru/e_katalog/polit_psih.pdf
2. Дилігенский Г.Г. Соціально-політична психологія. Київ: Освіта, 2016. 352с. URL: http://www.koob.ru/diligensky/sots-polit_psiholologia
3. Кирилюк Ф.М., Кремень В.Г., Ірхин Ю.В. Психологія и політика: Навчальний посібник. Київ: 2014. URL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-2222.html>
4. Цифрова бібліотека тематичних текстових збірок. URL: <https://www.twirpx.com>
5. Directory of Open Access Books URL: <https://www.doabooks.org>
6. Режим доступу: http://www.sitnikov.com/market/literature/political_analisys/political_psy chology/ (статті з політичної психології);
7. Режим доступу: <http://ispp.org.ua/biblioteka.htm> - сайт Інституту соціальної та політичної психології Національної академії педагогічних наук України (власна електронна бібліотека).